

Bättre miljö på odlingslotter

Det görs många bra insatser för miljö i fritidsträdgårdsföreningar i Stockholm och fler kan det bli. Det är slutsatsen av workshopen om bättre miljö på odlingslotter där 24 personer deltog, varav 5 var från Miljö- och utbildningskommittén (MUK). Den här sammanfattningen svarar Suzanne Kolare, Täppans fritidsträdgårdsförening. Lämna gärna synpunkter till suzanne.kolare@gmail.com eller till MUK:s sammankallande från styrelsen Irene Rimmel, muk@sthlmkoloni.se

På workshopen berättade alla vad deras förening gör för bättre miljö på lotterna. Läs inbjudan och frågor i bilaga. Koloniträdgårdsförbundet håller på att uppdatera reglerna för miljödiplomeringen och därför fokuserade workshopen på insatser för miljön, inte diskussion om krav för diplomering.

Insatserna är:

- Bra jord-, gren- och komposthantering i föreningen. Några har krav på att alla medlemmar ska ha egen kompost eller tillämpa täckodling. Workshop med jordmakare har några haft. Andra har kompostkvarn (och el) i föreningen eller hyr in en flismaskin (bensindriven). Man kan också bygga grenhäckar när man beskurit syrenhäcken och andra träd och buskar.
- Gemensamma inköp av fröer, flis, ensilage, gödsel. Bra om det sköts av några medlemmar så att styrelsen avlastas. Fröer kan fås gratis från fröfabrikanter. En förening köpte en stor säck grüngödsel och sålde för 3 kr/matskeden till medlemmar. En idé är att flera föreningar går ihop och köper höstråg i storsäck, kan bli fin grüngödsel. Några köper också jord tillsammans, men halten torv i köpejorden gör detta alltmer ointressant.
- Byteshandel i föreningen. Man byter eller ger bort fröer, sticklingar och plantor. Någon har återbrukshörna för möbler, krukor med mera på städdagen.
- Information om miljö till medlemmar. Kan ske vid kort info på städdagar, i medlemsbrev och på skyltar.
- Engagera medlemmarna mera. I en förening ska alla nya medlemmar första året delta i miljögruppen som en introduktion till odlingen. En annan ordnar obligatorisk kurs för nya medlemmar. En gräsklippargrupp får gräset gratis som motprestation och kan täckodla. En förening delade i fjol in **alla** medlemmar i olika arbetsgrupper och det blir spännande att se resultatet.
- Bilda miljögrupp i föreningen för att driva på medlemmar och styrelse. Om föreningen är liten kan man ha gemensam miljögrupp med andra föreningar. Några efterlyste möten/samverkan mellan olika föreningar om miljögruppen, precis det som SK ordnar för ordföranden.

Vattenfrågan

Vattenräkningen går upp eftersom SVOA höjer avgifterna varje år. Tidigare höjde man mest fasta avgifterna, men har nu insett att det är kontraproduktivt och höjer därför förbrukningsavgiften i stället (senast med 25 procent). Det går att minska vattenåtgången på flera vis:

- Punktbevattna växter – då kan vattnet nå rötterna där de gör störst nytta.
- täckodling av till exempel majs med kartong, flis, gräs, ogräs, ensilage minskar vattenbehovet väsentligt.

- Odla honungsfacelia och andra gröngödsel efter skörden. Jorden ligger inte bar länge och man får fint gröngödsel att gödsla och täckodla med.
- Plantera häckar och buskar som skydd mot uttorkande vindar.
- Samla regnvatten genom vattentunnor vid boden.
- Ha vattentunnor på lotter för att lättare kunna vattna med kanna vid behov.
- Se över vattennätet och ha koll på droppande kranar.
- Ha ”vattenmakare” som ger råd om god vattenhantering.
- Gemensam snigelhantering.

Läs gärna [sammandrag av Tomas Lagerströms SoS-föredrag 2021 om vatten](#) på Täppans fritidsträdgårds webbplats.

Sprida miljökunskap på städdagar

Det är både ett bra tillfälle att informera om och att göra bra insatser för miljön på städdagarna förutom att det stärker samverkan i föreningen och mellan medlemmar. Man kan

- Informera muntligt om miljörelaterade frågor vid start av dagen eller till korvlunchen. Håll kvar de som vill börja jobba direkt en kvart.
- Sätta upp skyltar med tips i boden med flera platser
- Ordna en återbrukshörna av möbler, krukor, plantor, fröer
- Äta potatis från ett land som odlats på gemensam yta
- Rensa bort invasiva växer och ta med avfallet till ”brännbart”
- Lägga trädgårdsavfall från gemensamma ytor i gemensam kompost, som grävs om på städdagen
- Bygga grenhäckar efter beskärning av syrenhäckar med flera buskar och träd.
- Starta gemensamma arbetsgrupper i föreningen för till exempel gräsklippning och inköp och utforma arbetsuppgiften tillsammans
- Hur gjorde jag? Ordna visning av enskilda lotter efter städdagen, kanske 4–5 åt gången.
- Utbildning i jordmakeri med flera tekniker

Stöd i föreningsarbetet

Föreningarna behöver mer stöd från staden och SK för en del miljöinsatser. Vi har gemensamma stadgar och likalydande arrendeavtal med kommunen, och kan behöva se över och förenkla regelverket. Flera förtroendeposter beskrivs i stadgarna, men behövs också en gemensam definition av vad en miljögrupp gör?

Nya medlemmar kanske inte har så god kunskap om vad en förening gör så det kan behövas förenings- och styrelseutbildning. Dessutom behövs stöd i miljökunskap för styrelser.

Tidigare fanns odlingsrådgivare i föreningen, bör det utbildas nya? Har alla föreningar den kunskapen? Och hur vore det med kurser för jordmakare och ”vattenmakare”?

Det kan behövas en lista med olika aktörer och entreprenörer för flis, ensilage, gödsel med mera, men det kan vara svårt att hålla listan uppdaterad. En lista med bra föredragshållare skulle vara bra hjälp för den förening som ordnar utbildningar på egen hand.

Koloniträdgårdsförbundet ordnar utbildning i föreningskunskap och har webinarier i aktuella miljöfrågor. Förbundet håller också i miljödiplomeringen och håller på att uppdatera reglerna och därför fokuserade workshopen på insatser för miljön, inte diskussion om krav för diplomering.

Vilket stöd kan och vill vi få från stadsdelarna? Varierar mycket med stadsdel och har varierat över tid beroende på kommunens ekonomi. Man har fått bräder till staket, gräsklipp från idrottsplats, att ekar

och andra träd (oftast inte fruktträd) beskurits, arrenderat mark gratis intill föreningen för lövkompost med mera. Troligen har några föreningar fått bidrag till aktiviteter. Berätta!

Utmaningar i miljöarbetet

Miljögruppen är central för att driva miljöfrågor i föreningen. Den behöver ha en tydlig arbetsbeskrivning/riktlinjer som stäms av med styrelsen. Om föreningen är liten kan man samordna med en annan förening. Styrelsens stöd är viktigt. Gemensamma träffar för miljögrupper i olika föreningar, kanske stadsdelsvis?

Vattenfrågan. Kan vi få SK att ordna ett "Vattenår" och driva på oss och politiker så att vattenhanteringen blir bättre?

Kostnader och arrangemang för fortbildning. Kan jordmakare från SK ställa upp. Kan vi få en "vattenmakargrupp" i SK? Kan MUK söka bidrag för att arrangera? Kan vi få fler lärande utflykter till olika odlingsföreningar, arrangerat av SK?

Hur gör vi med bikupor och att ordna bra villkor för vildbin? Hur får vi medlemmar att odla för pollinatörer hela säsongen (lungört på våren, höstaster på hösten)?

Vad kommer stadens nya koloniansvariga, Märta von Essen, göra?

Vad kan vi få från stadsdelsföreningen: gräs, löv, mark för lövkomposter, vattentunnor?

Stuglotterna och miljön

Fem medlemmar med stuglotter deltog i workshopen och utgjorde en egen grupp. Det skiljer sig lite från odlingsföreningarna bland annat eftersom man är på plats större delen av säsongen och kan ordna utbildningar och aktiviteter hela säsongen. Deras slutsatser var

- Fånga upp nya medlemmar: inskolning, föreläsning, aktiviteter, alla ingår i grupper
- Biologisk mångfald – samla egna fröer och/eller byt
- Kretslopp: lövkompost, flis, jordmakare, komposter – städdagar utnyttjas
- Inte använda torv
- Aktiva miljögrupper som inspirerar
- Täckodling, odlingslimpor, skapa ängar
- Val av färg, virke, hängrännor – kräver mer kunskap
- Dela länkar till föreläsningar och webinarier
- Miljödiplomering – kan sätta positiv press på miljöarbetet och ge stöd och vägledning

Nästa möte

Vi hade en reservtid för fortsatta diskussioner, men deltagarna i workshopen ansåg att vi hade fått ihop så mycket underlag att det inte behövdes nu. Däremot bör frågan drivas vidare tillsammans med SK och föreningarna. Det kan också bli en ny workshop till hösten.

Suzanne Kolare 2026-02-06

suzanne.kolare@gmail.com

0708-26 16 97

Välkommen till workshop bättre miljö på odlingslotterna!

Mycket är känt om vad som är ekologisk odling i samklang med naturen. Men hur kan den kunskapen omsättas i praktiken i våra fritidsträdgårdar? Vilka lösningar är bra för odlingslotter? Vad bör ingå i miljökrav för odlingslotter?

Välkommen till Stockholms koloniträdgårdars workshop om bättre miljö på odlingslotterna. Vi vill få in goda exempel från medlemsföreningarna och sprida dem till alla.

Vi planerar för en första träff då vi tar fram bra exempel på miljöinsatser för fritidsträdgårdar. Om vi hinner tar vi också fram förslag till hur de kan följas upp och hur miljödiplomering kan användas.

Tid

Söndag den 25 januari kl. 11-15 inklusive lätt sopplunch.

Reservdag 8 februari kl. 11-15 inklusive lätt sopplunch.

Bakgrund och plan

Mycket är känt om vad som är ekologisk odling i samklang med naturen. Men hur kan den kunskapen omsättas i praktiken i våra fritidsträdgårdar? Vilka lösningar är bra för odlingslotter? Vad bör ingå i miljökrav för och miljödiplomering av odlingslotter?

Stockholms koloniträdgårdar ska ordna en workshop om bättre miljö på odlingslotterna. Vi vill få in goda exempel från medlemsföreningarna och sprida till alla.

Genomförande

Det blir en, möjligen två, workshops. Den första ska fokusera på att samla in goda exempel och beskriva dem. Om vi hinner med så kan workshopen också formulera förslag till krav till miljödiplomeringen.

Datum för första workshopen söndag den 25 januari kl.11-15. Eventuellt en andra söndag den 8 februari kl.11-15.

Plats: SK:s hus vid Hornsberg Hornsbergs Strand 20, 112 17 Stockholm.

Förslag till frågor

Det blir gruppövning om frågor som exempelvis:

- Vilka miljöinsatser görs bra i din förening och vad kan göras bättre?
- Vilka miljöinsatser är möjliga i odlingsföreningar?
- Hur kan vi utnyttja städdagen för att sprida miljökunskap? Vad bör ingå?
- Hur kan föreningen underlätta miljövänlig odling för medlemmar? Till exempel gemensamma inköp av gödsel och halm?
- Vilken service och stöd vill vi ha från SK andra organisationer och staden?
- Vilken roll kan miljödiplomeringen spela för en förening?
- Vilka mål kan en förening sätta upp och hur kan de följas upp via syn och enkäter?